

PROF. DR. EMRE KONGAR'IN YAYINEVİMİZDEKİ ÖTEKİ KİTAPLARI

- ABD'nin Siyasal İslam'la Dansı**, (11. basım, 2016). Türkiye'nin "model olma" seçeneği.
- Atatürk Üzerine**, (13. basım, 2017). Atatürk üzerine özgün denemeler.
- Babam, Oğlum, Torunum**, (10. basım, 2017). Emre Kongar'ın 100 yıllık aile öyküsü.
- Ben Müsteşarken**, (11. basım, 2011). Ankara'da, siyaset, bürokrasi ve sanat çevreleri.
- Demokrasi ve Kültür**, (8. basım, 2016). Kültür ve demokrasinin ilişkileri.
- Demokrasi ve Laiklik**, (11. basım, 2017). Bir "Aydınlanma" kitabı.
- Demokrasi ve Vampirler**, (4. basım, 2002). Türkiye'de demokrasinin yaşama düzenine nasıl dönüştüğüne ilişkin güncel çözümleme ve yorumlar.
- Demokrasimizle Yüzleşmek**, (19. basım, 2008). Türkiye'deki demokratik rejimi eleştiren ve çözümler öneren bir çalışma.
- Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk**, (19. basım, 2017). Atatürk'e, toplumbilim kuramları açısından yeni bir bakış.
- Hocaefendi'nin Sandukası** (roman), (22. basım, 2017). Üniversitesinin ve öğrenci olaylarının hicvedildiği, Fatih Sultan Mehmet döneminde geçen bir aşk, macera ve gerilim romanı.
- İçimizdeki Zalim**, (11. basım, 2018). Bir toplumbilimci duyarlılığıyla hem bireysel dünyamızda hem de toplumsal yaşamın derinliklerinde "zalim" in izinin sürüldüğü bir kitap.
- Kızlarıma Mektuplar**, (73. basım, 2017). Kongar'ın, okumak için evden ayrılan ikiz kızlarına yazdığı, onlarla dertleştiği, kendisini ve erkek egemen feodal toplumu eleştirdiği mektuplar.
- Konsantremi Bozma!**, (4. basım, 2006). Prof. Emre Kongar, keskin gözlem gücü ve derin kültürüyle, hem "Türkiye'deki medya"nın hem de "medyatik Türkçe"nin sorunlarına eğiliyor.
- Kültür Üzerine**, (10. basım, 2013). Kültür üzerine temel bilgiler, denemeler, kültürümüzün kaynakları ve özellikleri.
- Küresel Terör ve Türkiye**, (14. basım, 2016). Prof. Emre Kongar bu yapıtında küreselleşmeyi, küreselleşme terörü ve bu işinin dünyayı ve Türkiye'yi nasıl etkileyeceğini irdeliyor.
- 12 Eylül Kültürü**, (6. basım, 2012). 12 Eylül'ün kültürel açıdan eleştirisi.
- Tarihimizle Yüzleşmek**, (98. basım, 2017). Resmî ve gayriresmî tarihin eksiklerini, yanlışlarını irdelleyen bir çalışma.
- Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, (20. basım, 2017). Toplumsal bilimlerdeki değişme kuramlarını ele alan çalışma. (Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü.)
- Trajikomik**, (6. basım, 2005). Emre Kongar'ın, toplumsal sorunlarımıza ince bir mizah anlayışıyla eğildiği, hem gülümseten hem de düşündürülen bir kitap.
- Türk Toplum Bilimcileri I, II**, (4. basım, 2016). Temel bir başvuru kitabı.
- Türkiye Üzerine Araştırmalar**, (2. basım, 1996). Gecekondu, aile ve kent planlaması üzerine toplumbilimsel yaklaşımlar.
- Yamyamlara Oy Yok!**, (5. basım, 1999). Türkiye'de siyasal yozlaşma ve politikacıların nasıl yamyamlaştığı üzerine denemeler.
- Yaşamın Anlamı**, (15. basım, 2016). Yaşam, sevgi ve üretim üzerine otobiyografik denemeler.
- Yazarlar, Eleştiriler, Anılar**, (2. basım, 2016), Edebiyatçılarımız üzerine tanıklıklar, gözden kaçanlar.
- 21. Yüzyılda Türkiye**, (48. basım, 2016). Türkiye'yi çözümleyen bir başyapıt. (Aydn Doğan Vakıf Ödülü.)
- 28 Şubat ve Demokrasi**, (7. basım, 2016). 28 Şubat'ın demokrasimiz açısından ifade ettiği anlam ve Türkiye'nin demokrasi sorunları üzerine düşünceler.
- Yozlaşan Medya ve Yozlaşan Türkçe**, (3. basım, 2003). Yozlaşan medyanın sorunları, Türkçe yanlışları ve çözüm önerileri.

EMRE KONGAR

Seçkisiyle

ATATÜRK
NUTUK

Remzi Kitabevi

EMRE KONGAR SEÇKİSİYLE ATATÜRK NUTUK / Emre Kongar

© Remzi Kitabevi, 2018

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Eylül Duru

Son okuma: Ömer Erduran

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1851-7

BİRİNCİ BASIM: Nisan 2018

Kitabın basımı 50.000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul

Tel (212) 629 4783

İçindekiler

Önsöz, 9

GİRİŞ, 15

Nutuk Nedir, 15

BÖLÜM I, 23

*“Samsun’a Çıktığım Gün
Genel Durum ve Manzara”*, 23

BÖLÜM II, 26

Milli ve Düşman Örgütler, 26

BÖLÜM III, 33

Ya İstiklâl Ya Ölüm, 33

BÖLÜM IV, 40

*Sivas’ta Genel Bir Milli Kongre
Toplama Kararı / Amasya Genelgesi*, 40

BÖLÜM V, 43

Komutanlıktan İstifa, 43

BÖLÜM VI, 46

Erzurum Kongresi, 46

BÖLÜM VII, 51

Sivas Kongresi, 51

BÖLÜM VIII, 60

*Manda Kabulü Hakkında
Karar Yoktur, 60*

BÖLÜM IX, 65

*Bayburt'ta Bir Yalancı Peygamber:
Şeyh Eşref Olayı, 65*

BÖLÜM X, 68

*İstanbul'un İşgali ve Ankara'da
Bir Meclis Toplama Kararı, 68*

BÖLÜM XI, 84

Millet Meclisi Toplanıyor, 84

BÖLÜM XII, 89

*Türk Milletinin İzlemesi Gereken Siyasi İlke:
Milli Siyaset (Bir Tarih ve Siyaset Dersi), 89*

BÖLÜM XIII, 94

*Milli Hâkimiyet Esasına Dayalı
Halk Hükümeti: Cumhuriyet, 94*

BÖLÜM XIV, 96

İç İsyenlar, 96

BÖLÜM XV, 106

Ermenilerle Savaş Başlıyor, 106

BÖLÜM XVI, 112

*Çerkez Ethem Olayı ve
Birinci İnönü Zaferi, 112*

BÖLÜM XVII, 118

Saltanat ve Hilafete Karşı İlk Anayasa, 118

BÖLÜM XVIII, 124

*Meclis'te Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i
Hukuk Grubu ve Karabekir Olayı, 124*

BÖLÜM XIX, 135

Dönüm Noktası: Sakarya Meydan Savaşı, 135

BÖLÜM XX, 151

*İkinci Grup Kuruluyor: Meclis'teki
Örgütlü Cumhuriyet Karşıtlığı, 151*

BÖLÜM XXI, 158

*Büyük Zafer, Dumlupınar Savaşı
Başkomutanlık Meydan Muharebesi, 158*

BÖLÜM XXII, 170

Saltanatın Kaldırılması, 170

BÖLÜM XXIII, 182

*Halk Partisi Hangi İlkeler
Çerçevesinde Kuruldu, 182*

BÖLÜM XXIV, 185

*Meclis'te Gazi Mustafa Kemal'in
Milletvekilliğini Engelleme Çabaları, 185*

BÖLÜM XXV, 191

*Atatürk'ün Zafer Kazanmış Bir
Komutan Olarak Lozan'a Bakışı, 191*

BÖLÜM XXVI, 198

*Yeni Türkiye Devleti'nin Başkenti:
Ankara, 198*

BÖLÜM XXVII, 201

*Zamanlama Dahisi Atatürk
Cumhuriyeti İlan Ediyor, 201*

BÖLÜM XXVIII, 212

*Saltanat'tan Cumhuriyet'e: İki Fikir ve
Görüşün Devamlı Savaşımı, 212*

BÖLÜM XXIX, 216

*Hilafetin Kaldırılmasının ve
Devrimlerin Zamanı da Gelmişti, 216*

BÖLÜM XXX, 225

*Komutanların Muhalefeti: Terakkiperver Cumhuriyet
Partisi ve Atatürk'ün Sözleriyle "En Hain
Zihinlerin Ürünü Olan Programı", 225*

BÖLÜM XXXI, 235

*Atatürk'ün Gençliğe Seslenişi:
"Türk Gençliğine Braktığım Emanet", 235*

EK, 241

*Özgün Baskıdaki
Konu Başlıkları, 241*

Önsöz

Sevgili okurlarım, bu kitapta Atatürk'ün Nutuk'taki sözlerini, onun duygu ve düşüncelerini en doğru yansıtabilecek biçimde günümüz Türkçesiyle vermeyi amaçladım.

Onları ne şiddetlendirmeye, ne de yumuşatmaya çalıştım...

Ne diyorsa, neyi kastetmişse, doğrudan o duygu ve düşünceleri, olduğu gibi aktarmaya özen gösterdim.

Kendi yorumlarımı, özgün metinden aldığım bölümlerin başlarına ya da sonlarına koydum.

Böylece bu tarihsel yapıtı, belli bölümlerini seçerek, yeni kuşaklara, en doğru ve en gerçek içeriğiyle yansıtmaya çalıştım.

Sevgili okurlarım, Atatürk'ün ünlü sözünü hemen hemen herkes bilir.

“Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.” (1931, *Hasan Cemil Çambel*, T.T.K. Belleten, Cilt: 3, Sayı: 10, 1939, s. 272).

Nutuk, insanlığın değişme ve gelişme çizgisini izleyemeyip Endüstri Devrimi'ni iskaladığı için çöken ve işgal edilerek paylaşılan Osmanlı İmparatorluğu'ndan, bağımsız ve çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'ni yaratan dâhi bir liderin, kendi “yaptığı” tarihi kendisinin “yazması” çabasıdır!

Elbette belgeli ve uzundur.

Üç ciltten oluşan ve 1927 yılının diliyle yazılmış metnin baştan sona okunması kimi insanlara zor gelmektedir.

Bu nedenle pek çok ünlü araştırmacı/yazar tarafından günümüz Türkçesine aktarılmıştır.

Ben de yıllardır böyle bir çalışma yapmayı düşünüyordum çünkü günümüzde Atatürk'ün sözleri bile çarpıtılıyor, Nutuk'ta söyledikleri farklı ve yanlış biçimlerde yorumlanıyordu.

Sonunda, bu büyük eserin çarpıcı bölümlerini almak, konuşulan Türkçeye aktarmak ve daha da önemlisi bu metinlerin başına ve sonuna kendi yorumlarımı koymak, yani onu tarih içinde doğru yere oturtmak bana günümüzdeki tartışmalara da ışık tutabilmesi açısından anlamlı ve gerekli bir iş gibi geldi.

Böylece belki de, hem Nutuk'un çok daha geniş kitlelere ulaşmasını hem de doğru anlaşılmasını ve özümmlenebilmesini sağlayabilecektim.

Elinizde tuttuğunuz bu çalışma, Nutuk'tan özenle seçtiğim çarpıcı temel metinleri günümüz Türkçesine aktararak ve yorumlayarak yaptığım bir özetdir.

Aldığım her temel metni ayrı bir bölüm olarak vurguladım ve yorumladım.

Okumayı kolaylaştırmak için, benim açıklamalarım ve yorumlarım, Nutuk'tan alınan metinden yıldızlarla ve farklı yazı karakterleriyle dizilmiştir.

Bu Zor İşe Nasıl Cesaret Ettim?

Nutuktan seçilmiş metinleri günümüzün konuşulan Türkçesine aktarmak ve özellikle de tarih içinde doğru yere oturarak yorumlamak sanıldığı kadar kolay bir iş değıl.

Sadece eski ve yeni dili bilmek yetmiyor...

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve o dönemi çok iyi bilmeyi, anlattıklarını iyi anlamayı ve doğru değıerlendirmeyi de gerekti-riyor.

Ben çocukluğumdan beri Atatürk'e, Kurtuluş Savaşı'na, Atatürk Devrimlerine (Reformlarına) yani Türk Devrimi'ne büyük bir ilgi duydum.

Ama onu bütün önemi ve büyüklüğüyle anlamak hiç de kolay değildi. Batı'nın devrimler tarihini, özellikle de Fransız Devrimi'ni iyi bilmek gerekiyordu. Fransız Devrimi'ni anlamak için de, bütün insanlık ve özellikle de Avrupa tarihini öğrenmek gerekiyordu.

Napolyon'a duyduğum merakla, Batı tarihini ve Fransız Devrimi'ni okumaya, ortaokul sıralarında babamın eve getirdiği Millî Eğitim Bakanlığı'nın klasikleriyle, Albert Sorel'den başlamıştım; ayıptır söylemesi, hâlâ da devam ediyorum.

Sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde, elbette Marxizm, Leninizm, Troçkizm ve bütün sosyalist, komünist teori ve uygulamalarla birlikte, Rus/Sovyet Devrimi'ni çalıştım. Bugün de Moskova baskısı İngilizce Marx ve Lenin kitaplarıma zaman zaman bakma gereği duyuyorum.

Ancak bu iki Devrimi öğrendikten sonra, Türk Devrimi'ni anlamaya çalıştım.

Fransız Devrimi, Rus/Sovyet Devrimi ve Türk Devrimi'ne karşılaştırmalı olarak baktığımızda, bu üç devrim arasında anlaşılması (ve elbette gerçekleştirilmesi) en zor olanın Türk Devrimi olduğu anlaşılıyor.

Çünkü Türk Devrimi, Endüstri Devrimi'nden itibaren insanlık tarihine öncülük eden ve bütün "devrim birikimini" üreten Batı tarihinden farklı bir çizgi izlemişti.

Yani insanlığın Spartaküs'ten itibaren başlayan Devrim Tarihini ve Devrim Sosyolojisini bilmek yetmiyordu Türk Devrimi'ni anlamak için.

Türk Devrimi'ni anlamak, sadece Batı tarihini değil, aynı zamanda Batı'dan çok değişik bir yol izlemiş olan İslam ve Osmanlı

tarihini, yani, İslam Devleti'nin kuruluşunu, dört Halife dönemini, Emevileri, Abbasileri, Selçukluları da iyi bilmeyi gerektiriyordu.

Bu toprakların tarihi Mekke ve Medine'den olduğu kadar Maveraünnehir'den, Nizamülmülklerden, Şeyh Edebâlıilerden, Hacı Bektaşî Velilerden, Ahmet Yesevilerden, Mevlânâlardan, Yunuslardan, Nesimîlerden, Kadı Burhaneddinlerden geliyordu.

Batı kültürünün temelini oluşturan antik Yunan'ın asıl anası olan bu topraklar, yüzyıllar boyu süren Haçlı seferlerine karşı koymuş, Osman Gazi'nin kurduğu beyliğin Fatih Sultan Mehmet gibi bir dâhi tarafından bir İmparatorluğa dönüştürülmesine ve sonra da gerileyip çöküşüne tanık olmuştu.

Şanslı bir gençtim: Ahmet Şükrü Esmel'in, Fahir Armaoğlu'nun, Haluk Ülman'ın, Seha Meray'ın, Nermin Abadan'ın, Şerif Mar-din'in, Bahri Savcı'nın, Sadun Aren'in, Besim Üstünel'in Aydın Yalçın'ın, Cahit Talas'ın öğrencisi oldum.

Akademisyenliğe başladıktan sonra da Ömer Lütfi Barkan'la, Halil İnalçık'la, Tarık Zafer Tunaya'yla, Reşat Kaynar'la, bire bir, defalarca ve saatlerce konuşarak, kafamda oluşan kavramları ve bu kavramlara ilişkin teorilerimi tartışma, daha doğrusu bu üstat-ların bilgileriyle irdeleme fırsatı buldum.

Doğan Avcioğlu ile tanışıp, yüz yüze konuşup tartıştım. İdris Küçükömer'in, Muammer Aksoy'un konferanslarını dinledim. Muzaffer Sencer ve İsmail Cem'le uzun sohbetlerimiz oldu.

Ancak Fransız ve Rus/Sovyet Devrimlerini çok iyi özümledikten sonra Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gerçekleştirdiği Türk Devrimi'ne tam anlamıyla eğilebildim ve bunu akademik kariyerimin son aşaması olan Profesörlük tezim olarak yazdım.

Bu kitap işte böyle, bir ömür boyu süren çalışmalardan sonra girişebildiğim bir projedir.

Ana metin olarak Türk Devrim Tarihi Enstitüsü'nün üç ciltlik baskısını kullandım.

Nutuk konusundaki en kapsamlı çalışma Kaynak Yayınları tarafından yayınlanmış olan iki ciltlik araştırmadır. Nutuk baskılarını ayrı ayrı değerlendirmiş, ekleme, çıkarma ve değişiklikleri belirlemiş olan bu çalışmadan da yararlandım.

Elbette Hıfzı Veldet Velidedeoęlu'nun "Söylev" adıyla sadeleştirdiği anıt metin de yararlandığım kaynakların arasındaydı.

Atatürk'ün bu büyük eserini bütün ruhu ve heyecanıyla, olduğu gibi yansıtmaya çalıştım. Dilerim başarmışımdır.

GİRİŞ

Nutuk Nedir

Nutuk, Yirminci Yüzyıla damgasını vurmuş olan “Türk Devrimi”nin öyküsüdür.

Nutuk, tarihin normal akışını değiştiren bir dâhinin serüvenidir.

Nutuk, Birinci Dünya Savaşı’nı galibi olarak ülkeyi işgal eden güçlü büyük devletlerin askerlerine, Batı’dan saldıran taze kuvvet Yunan’a, Doğu’dan saldıran gözü dönmüş Ermeni’ye, yurdunu savunanları arkadan vuran hain Halifeci asilere karşı kazanılan bir savaşın efsanesidir.

Nutuk, çöken bir Din/Tarım İmparatorluğunun, 10-12 milyonluk “kılıç artığı” köylü nüfusundan, çağdaş bir Kentsel/Endüstriyel devlet ve toplum yaratmanın inanılmaz tarihini dile getirir.

Çok kısaca ve çarpıcı olarak vurgulamak gerekirse.

Nutuk, bağımsızlık ilanıdır...

Nutuk, özgürlük bildirgesidir...

Nutuk çağdaş bir toplumsal, siyasal ve kültürel atılım reçetesidir...

Nutuk, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’tür...

Nutuk, Türkiye Cumhuriyeti’dir!

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, İkinci Büyük Millet Meclisi seçim dönemini tamamlayarak dağılınca, yeni seçimlerden önce, Cumhuriyet Halk Partisi kongresinde bir nutuk söylemeye karar vermişti.

Bu nutukta, hem düşmana karşı kazanılması olanaksız görülen İstiklâl Savaşı'nı, hem Padişah ve adamlarının akıl almaz ihanetini, hem de Cumhuriyet'in inanılmaz kuruluşunu anlatacaktı.

Üç ayda yazdığı ve resmi belgelerle desteklediği büyük nutku 15 Ekim 1927'de, Ankara'da, Büyük Millet Meclisi binasında toplanan CHP kurultayında, Cumartesi sabahı okumaya başlamış, 20 Ekim 1927 Çarşamba günü akşamına kadar 6 gün boyunca toplam otuz altı saatte okumuştur.

Sevgili okurlarım, Türk Devrimi iki aşamadan oluşur.
Birinci aşama İstiklâl Savaşı'dır.
İkinci aşama ise Cumhuriyet'in kurulmasıdır.
Her iki aşamanın gerçekleştirilmesi de insanlık tarihinin akışını değiştiren ve tarihe damga vuran adeta mucizevî iki başarıdır.

*Tarihin Akışını Değiştiren Birinci Başarı,
İstiklâl Savaşı'nın Kazanılması ve Lozan'ın İmzasıdır.*

Osmanlı İmparatorluğu insanlığın gelişme çizgisinin başka bir deyişle Endüstri Devrimi'nin gerisinde kaldığı için zayıflamış, çökmüş, işgal edilmiştir. Birinci Dünya Savaşı insanlığın gelişmesine ayak uyduramamış olan imparatorlukları yok etmiştir.

Bu açıdan Sevr Antlaşması insanlık tarihinin toplumsal, siyasi ve ekonomik açıdan zorunlu bir sonucu gibi görülebilir!

Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının kazandığı İstiklâl Savaşı ise tarihin akışını değiştirmiş, tarihin zorunlu sonucu gibi görülen Sevr Antlaşması'nı çöpe atmış, Lozan'ı gerçekleştirmiştir.

Lozan, tarihin akışını değiştiren mucizevî İstiklâl Savaşı başarısının onaylanmasıdır...

Geri kaldığı için yok olan ve işgal edilerek paylaşılan bir imparatorluğun toprakları üzerinde yepyeni, bağımsız bir devlet kurmuştur.

Tarihi Değiştiren İkinci Başarı, Cumhuriyet'in İlanı ve Cumhuriyet Devrimleridir.

İstiklâl Savaşı kazanıldıktan sonra da, Anadolu ve Trakya'daki toplumsal yapı, eşraf ve ayan denilen toprak ağaları ile onların mülkiyetindeki topraklarda, onların emrinde yaşayan köylülerden oluşuyordu.

Ülkede çağdaş devletleri oluşturan toplumsal, ekonomik ve siyasal birikimlerin, kurum ve kuralların hemen hemen hiçbiri yoktu.

Bu yapı üzerinde çağdaş bir kentsel/endüstriyel devlet, örneğin bir Cumhuriyet kurmak olanaksız görünen bir çabaydı.

İşte bugün içinde yaşadığımız Türkiye Cumhuriyeti'nin bu koşullarda kurulmuş ve yaşatılmış olması ikinci mucizevi başarıdır.

Türk Devrimi'nin Tarihte Eşi Yoktur.

Türk Devrimi'nin tarihte eşi yoktur. Çünkü geri kalmış, geri kaldığı için de yarı sömürge durumuna düşmüş bir Feodal Din/Tarım toplumunda, yukardan aşağı reformlarla, 15-20 yıl gibi inanılmaz kısa bir sürede çağdaş bir Kentsel/Endüstriyel topluma geçiş süreci, tarihin bir başka döneminde ve dünyanın başka bir yerinde gerçekleştirilmemiştir.

Bir başka deyişle, Tarım Devrimi'nde patinaj yaparak çağının gerisinde kalmış olan bir feodal toplumu, Endüstri Devrimi'nin çağdaş Kentsel toplumuna tepeden aşağı doğru uygulanan reformlarla bu kadar hızla dönüştürerek çağ atlatmak, başka örneği olmayan bir siyasal, toplumsal, kültürel, ekonomik ve hukuksal bir devrimdir.

Yıkılmış ve işgal edilmiş Osmanlı İmparatorluğu toprakları üzerinde, yani o dönem Türkiyesi'nde, böyle bir devrim için şartlar hazır olmadığı için de zor, hem de çok zor gerçekleştirilebilmiştir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk'ta işte bu zorlukları anlatmaktadır.

